

< 2 c > textové vyjádření návrhu – 2 fáze

<i>jak</i>		
<i>v pohádce</i>	BYL	TADY
<i>zvíře v něm zvíře</i>		JSEM
<i>v něm zvíře v něm</i>	BYL	TAM
<i>past</i>		

(autor básně vytvoří textový komponent objektů)

I) specifikace změn oproti návrhu z první fáze soutěže

- Dráhy objektů nebudou zasahovat do chodníku.
- Dráhy objektů se nebudou křížit.
- Do konstrukce budou vloženy přesně tvarované díly z plexiskla, které uzavrou otvory vyfrézovaného textu, zabrání průniku nečistot dovnitř konstrukce a hromadění nečistot ve spáře.
- U příležitosti konání slavnostního ceremoniálu bude možné objekty zvednout a zaaretovat ve svislé poloze. Tato varianta by byla možná jenom s odbornou supervizí provozovatele. Po jejím skončení by objekty provozovatel znovu vrátil do původní polohy.
- Navýšení rozpočtu

II) textové vyjádření návrhu

doporučení poroty #1: vyjasnit symbolický výklad tří objektů a ideovou vazbu textu k architektonickému řešení

Kužely putující v prostoru jsou symboly lidí, kteří se vracejí z válečných cest a hledají svoje místo. Geometrická dispozice objektů, ve smyslu nabitě zkušeností z války, jejich hledání uzavírá v kruhu. Uvažujeme-li o dobrovolném zapojení do bojů jako o snaze tyto boje ukončit, jsou veteráni ti, kteří se vydali na cesty, aby jiní nemuseli válku nikdy poznat. Veteráni se vracejí z míst, kde se musí zabít, do prostoru, kde se zabít nesmí. Mají zkušenost z paralelních a zároveň neslučitelných realit. Většina lidí si válku a její útrapy našťestí ani nedokáže představit. Veterán proto nemůže plně sdílet svoji zkušenost, a tím se s ní například i lépe vyrovnat. Nemůže najít zpátky své místo, protože ho zkušenost války poznamenala fyzicky i psychicky. Veterán je proto z podstaty osamocený. **Proto uvažujeme o objektech, které nemají pevné místo. Které trochu “překáží”, ne proto, že by byly samy o sobě zbytečné, ale proto, že pro ně neexistuje místo, které by odpovídalo jejich povaze a zkušenosti.**

Uvažujeme o třech objektech. Ty představují skupinu, reprezentují spektrum příbuzných, ovšem různých zkušeností. Reprezentují také spektrum vztahů vzájemných i vztahů k okolnímu světu. **Jako trojice problematizují zkušenost válečných veteránů v čase.** Trojice v tomto ohledu symbolizuje to, co jsem prožíval *tam-v-konfliktu*, co prožívám *tady-po-konfliktu*, a zároveň *to, co si nesu v paměti a nemám s kým sdílet*. **Ve vztahu k textu vzniká situace pro “slova války”, “slova míru” a ticho bolesti, kterou nelze sdílet.**

Předkládáme návrh, který počítá se třemi objekty, z nichž pouze 2 nesou textová pásma a třetí mlčí, zůstává čistě objektem. Největší objekt a nejdelší dráha tematizuje situaci *tam-v-konfliktu*, nejmenší objekt *tady-po-konfliktu* (evt. *tady-se-zážitkem-konfliktu*), první se vztahuje ke vzpomínce, k mimořádné situaci války, druhý reflektuje všednodennost, již ovšem extrém zážitku převyšuje, dává jí horizont, “zastiňuje”. Třetí objekt tematizuje mlčení, to o čem nelze mluvit, tj. pomyslnou situaci mezi oběma stavy *tam-tady*.

Objekty se plně vyjevují až ve tmě – v čase, kdy se svět na čas stává o něco nepřehlednějším než za bílého dne. Vydávají svoji energii, aby se ve světě líp orientovalo, aby rozptýlily obavy ze tmy.

Na světle tiše promlouvají, ale jejich řeč je plachá, šifrovaná. Aby jim člověk porozuměl, musí se podívat zblízka, dotknout se jich, překonat odpor a uvést je do pohybu. Zároveň musí hlídat jejich dráhu a neskočit jim do řeči...

doporučení poroty #2: dopracovat kompletní znění textové složky

Texty, které budou figurovat na velkém a malém objektu, se vztahují v případě většího k situaci *tam-v-konfliktu* a v případě menšího k situaci *tady-po-konfliktu*. Chceme, aby se nejednalo o autorskou projekci (civila bez veteránské zkušenosti), ale naopak – aby v textových pásmech byla umístěna původní, vlastní slova veteránů. Součástí přípravy před realizací je proto série setkání a rozhovorů s těmi, kteří mají veteránskou zkušenost s konflikty ve 20. i 21. století (např. 2. sv. válka, KFOR, Afghánistán). Budeme pracovat se záznamy z těchto setkání a vytvoříme korpus výrazů, z nichž se bude skládat text na objektech a v drahách. (Viz textovou skicu v závěru tohoto oddílu.)

Texty na objektech vycházejí ze 3 principů: autenticita, zprostředkování a komplementace.

Autenticitu výrazu by měla zajistit výše uvedená série setkání a záznamů. Z promluv veteránů se vhodným výběrem výrazů a jejich kombinací utvoří textový celek, jehož prostřednictvím může „divák“ nahlédnout do konkrétní zkušenosti. Participační hra s objektem (uvádění do pohybu) je zároveň způsobem, jak si příběh a poselství, které slova veteránů nesou, prožít a osvojit.

Text statický (v dráze) i kinetický (na obvodu objektu) nesou příběhové linky, které se doplňují. Tyto příběhy jsou univerzální, protože sestávají z promluv různých veteránů, zároveň si podržují i rovinu konkrétní. Příběh v pásmu není jednoduchý narativ, ale jde spíše o fragmentární vyprávění, jehož významová linka se utváří řetězením jednotlivých útržků a vět v daném pásmu (tedy jakoby horizontálně) – a zároveň musí fungovat cyklicky, abyste se do příběhu mohli začíst v kterékoli části kruhu. Což práce s fragmentárním narativem umožňuje. Při pohybu objektu se věty ve statické i kinetické textové dráze přibližují. Využijeme toho, že vzniká nový význam i vertikálně: výrazy, které jsou „nahore“ se doplňují s těmi „dole“, jako při čtení básně, jejíž text je členěný do veršů. Tím se plní princip komplementace, který – jak věříme – posílí unikátní prožitek veteránství pro toho, kdo pomníkem „projde“.

Vzhledem k tomu, že konkrétní texty na pomníku budou vznikat v návaznosti na terénní rozhovory s veterány, a není tedy možné ho v úplnosti představit v této projektové dokumentaci, lze textové principy i nástin celkového vyznění ukázat alespoň formou skici (níže), tj. výňatku, který by odpovídal pouze malé výseči z celkového textu. Textový materiál byl převzat z knihy veterána z Afghánistánu praporčíka Bc. Pavla Stehlíka *Do Temnoty* (PRT Logar, vyd. CPRESS, Brno 2014). Autentickou díkci originálu zachováváme záměrně.

Menší objekt:

Splnili jste úkol.	Kruh se po letech uzavřel.
Bylo mi ctí to s tebou prožít.	Těším se, jak se na chvíli zastavíme.

Větší objekt:

Kdykoli jsme zastavili, seběhly se děti a žebrały o žvýkačky.	Musíme se zakopat.	Přes noc budeme tuhle kótu bránit.
Dokážeš si to představit?	Bejt tam, kde jsi. Dělat, co děláš.	V tenhle moment začínám dělit svůj život na to, co bylo doted' a co bude pak.

*Poznámka:

věty běží vždy v jednom řádku; horní buňky patří kinetickému textu na obvodu objektu; dolní buňky statickému textu v dráze

III) popis zvoleného konstrukčního a materiálového řešení

Pro soutěž na Památník válečným veteránům do Ostravy navrhujeme tři kinetické objekty ve tvaru ležícího kužele s podstavami o průměru 250 cm, 370 cm a 500 cm. Výška každého kužele je stejná jako průměr kruhu v jeho podstavě. Objekty budou montované z trubek ze slitiny hliníku s průměrem 10 cm. Materiál je zvolený s ohledem na jeho pevnost a nízkou hmotnost. Umožňuje, aby konstrukce byla subtilní, lehká a zároveň vhodná do exteriéru, stabilní i při nevhodném zacházení. **Největší objekt tak bude vážit přibližně 70 kg.**

Po obvodu kruhů bude text vylaserovaný do použitého profilu.

Kruhy by měly po obvodu v noci svítit, a to ideálně ze solárního napájení. V noci, kdy by objekty svítily, by byl text, jenž je na nich umístěn, osvětlen jakoby zevnitř. V naší představě figuruje bílé světlo. Je k diskusi možnost využít dostupné technologie a zapojit při zvláštních příležitostech i světlo barevné, případně programovatelné.

Dva z objektů (největší a nejmenší) mají každý 2 textová pásma: jeden text je umístěn na obvodovém kruhu kuželu (kinetický text) a druhý text v dráze, po níž se obvodový kruh pohybuje (statický text). Text po obvodu kuželů se bude setkávat s textem na dráze. Při doteku kruhu a dráhy, tedy dvou textových pásem vedle sebe, budou vznikat nové významy, které by jinak zůstávaly skryté a neúplné. Texty na kuželech, se budou s pohybem od sebe vzdalovat a zase se k sobě přibližovat. **Jakýkoliv pohyb však nastane až ve chvíli, kdy bude přítomný čtenář / hybatel objektu.**

K tvorbě textu je přizvaný český básník, výrazný představitel mladé generace, se kterým je koncept návrhu konzultován. Bude vycházet z některých (spaciálních a kinetických) principů vizuální poezie a tzv. participativní literatury. **Text bude vytvořen přímo k tématu veteránství a bude významotvorně využívat kinetický charakter objektů. Textům bude předcházet práce s žijícími veterány, hledání, seznamování, setkání, naslouchání, vyprávění.** Při práci s textem budeme vycházet ze záznamů těchto setkání. **Měla by to být ve výsledku jejich slova, která budou jemnou prací s jazykem převedena do fragmentů obrazů, vzpomínek, přání.**

Objekty budou volně pohyblivé po kruhových drahách a kotvené uprostřed do země na kulový kloub. Pohyb bude čistě mechanický na základě interakce s kolemjdoucím.

Dráhy, po nichž se budou kruhy pohybovat, budou mít formu plytkého žlabu zhruba 2 cm hlubokého. Žlab bude vyfrézovaný do šedivých žulových bloků s leštěnou horní stranou. Bloky budou poskládané k sobě tak, aby tvořily kruhovou dráhu. Šířka dráhy bude 20 cm. **Do žlabu bude vyfrézovaný text.** Největší kruh bude mít průměr 1140 cm. Dohromady se jedná o zhruba 80 m délky žulové dráhy všech 3 objektů.

Žulové bloky se osadí do betonového základu tak, aby jejich horní strana lícovala s terénem.

Nenavrhují žádné zpevněné plochy. **Kruhové dráhy na trávníku vyznačují prostor pro setkání a sdílení. Prostor nehieratický, svobodný, přirozeně včleněný do každodenního světa.**

Příležitostně by bylo možné kruhy zvednout a zaaretovat. Jakoby zastavit. Vnímáme-li objekt jako kužel, pak by stál na své špičce. Tato varianta by byla možná jenom s odbornou supervizí provozovatele, například u příležitosti konání slavnosti. Po jejím skončení by objekty provozovatel znovu vrátil do původní polohy.

doporučení poroty #3: finální podoba technického řešení s ohledem na bezpečnost provozu

S ohledem na bezpečnost provozu navrhujeme ve finální podobě řešení umístit kruhy tak, aby nezasahovaly do chodníku. V první verzi, která byla navržena pro první kolo soutěže, zasahovaly dva kruhy svojí drahou částečně do chodníku. Objekty tak potencionálně křížily cestu kolemjdoucích, vstupovaly do jejich drah. Měly tak fyzickou a symbolickou možnost zastavit je a setkat se s nimi. Daná situace ale objektivně klade větší nároky na odpovědnost v manipulaci s kinetickými objekty. Vzhledem k rizikům kolize a nechtěného střetu chodce s objektem, navrhuji umístění kruhů mimo chodníky. Rovinu "setkání" ponechat v možnosti. Chodec bude stimulován vizuální stránkou objektů (tvar objektů, text, světlo) k tomu, aby jim vyšel v ústrety a vstoupil do jejich perimetru. Nové řešení umístění zjednoduší i konstrukci, protože nebude potřeba zasahovat žlabem do dlažby chodníku. Zároveň to neznamená radikální vstup do symbolické roviny čtení práce.

Dráhy kruhů se nebudou protínat. Dva se budou k sobě blížit a jeden bude stát soliterně. Pro umístění navrhuji prostor, kde je nejméně stromů u jednoho z křížení chodníků. Momentálně se zde nachází plocha ze žulových kostek. I když je tato plocha součástí nedávné revitalizace parku, navrhuji ji odstranit a plochu zatravnit.

doporučení poroty #4: vyjasnit technické řešení písma po obvodu s ohledem na údržbu

S ohledem na údržbu navrhujeme vložit do konstrukce přesně tvarované díly z plexiskla, které uzavřou otvory vyfrézovaného textu, zabránit průniku nečistot dovnitř konstrukce a hromadění nečistot ve spáře. Zároveň budou dobrými nosiči pro led pásek a podpoří rozptyl světla. Z konstrukčního hlediska se budou muset roury rozříznout horizontálně podél celého obvodu. Po ukotvení plexisklových dílů a světelné části budou obě poloviny sešroubované dohromady. Toto konstrukční řešení umožní opětovný přístup do vnitř roury. Plexisklo je v exteriéru stálý a odolný materiál.

doporučení poroty #5: vyjasnit funkci „kinetického památníku“ při předpokládaných ceremoniálech

Schéma prostoru při konání vzpomínkových akcí by bylo určeno speciální dispozicí objektů. **Navrhujeme, aby příležitostně bylo možné kruhy zvednout a zaaretovat. Jakoby zastavit.** Tato varianta by byla možná jenom s odbornou supervizí provozovatele, například u příležitosti konání slavnosti. Po jejím skončení by objekty provozovatel znovu vrátil do původní polohy. Netradiční postavení kuželů, které jakoby levitovaly nad hlavami účastníků slavnosti a které se “otevívají do nebe”, bude skutečným i symbolickým zastavením a bude podtrhovat výjimečnost chvíle. **Kruhové dráhy na trávníku vyznačují prostor pro setkání a sdílení. Prostor hieratický, svobodný, přirozeně začleněný do každodenního světa.** Umožňují různé varianty pro organizování prostoru při slavnostních setkáních a vzpomínkových akcích.

Na předkládaných vizualizacích je simulována situace se 100 účastníky. Maximální počet osob, který tento prostor pojme je dvojnásobný.

IV) specifikaci udržitelnosti návrhu

- Objekty budou zhotovené z odolného materiálu duralu, který je ve exteriéru dlouhodobě udržitelný. Pod vlivem povětrnostních podmínek a mechanické interakce může vykazovat povrchu známky opotřebení, ty ale nemají vliv na jeho konstrukční vlastnosti.
- Dráhy objektů budou také z trvalého materiálu – žuly, která je dobře odolná vůči opotřebení. Dráhy budou vyžadovat průběžnou údržbu čištěním od nahromaděných nečistot běžně dostupnou a nenákladnou technikou (vymetení, vodní proud z čističe vap).
- Pohyblivý kloub s aretačním čepem bude zhotoven s ohledem na velké zatížení. Bude potřebovat pravidelnou kontrolu funkčnosti zařízení, čištění, mazání.
- Pravidelné revize budou potřebné i pro zdroj elektřiny a rozvod.

Přesné pokyny pro veškerou údržbu budou součástí předávacího protokolu.

V) zhodnocení dopadu instalace návrhu do stávající zeleně významného krajinného prvku

Navrhované objekty jsou umístěny mimo všechny vzrostlé stromy a jejich koruny. Jejich instalace ovlivní stávající zeleň minimálně. V návrhu uvažujeme o částečném přemístění křovinatého porostu v blízkosti instalace kvůli lepšími přístupem k objektům. Přemístění by se týkalo i jednoho nově vysazeného stromku. Doporučujeme zatravněnou plochu rozšířit i na místo žulové dlažby.

VI) časový harmonogram realizace se zohledněním předběžného termínu podpisu smlouvy v 02/2021

dopracování návrhu díla ze soutěže
práce s veterány

- 4 týdny (březen)

práce na textové složce
projektová dokumentace
zajištění stanovisek a povolení

- 4 týdny (duben)

objednání materiálů (dural, žula, plexi, komponenty)

- 12 týdnů (květen - červenec)

realizace kinetických objektů (ohýbání, frézování, vývoj kloubu, montáž světelných prvků, kompletace)
realizace dráhy (frézování žlabu, zaoblení, zešikmení hran, leštění, povrchová úprava, frézování a barvení textu)
realizace světelné složky (příprava rozvodů, vývoj kloubu, montáž plexiskla a rozvodů, testování, kompletace)

- 16 týdnů (červen - září)

stavební příprava v místě realizace (odstranění žulové dlažby, přesun sezení "S" v rámci parku, úprava plochy kolem pomníku památce letcům 1. Československé smíšené letecké divize, základy)
osazení díla včetně dopravy na místo
úpravy povrchů

- 4 týdny (říjen)

Odevzdání zadavateli

- listopad 2021

**V případě příznivých podmínek by památník mohl být připraven k oslavám 11. 11. 2021.
Nejpozději však v dubnu 2022.**